

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 207. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1912. szept. 13.

A DEMOKRATIKUS BIRTOKPOLITIKA HAJNALA.

A Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége, amelyet altruista bank néven ismerünk, legutóbb körlevelet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben egyrészt tájékoztatja a közvéleményt jövő munkássága részleteiről, másrészt kéri a törvényhatóságok támogatását e munkához. E szerint a törvény alapján megalakult ezen új intézménynek célja, hogy közvetítői haszon nélkül ingatlan földarabolásokat és telepítéseket végezzen s ily módon elősegítse a kisebb középirtokok keletkezését, másrészt a nagyobb kötött birtokokon bérlő szövetkezetek alapításával meghonosítsa a kis bérleti rendszert, célja továbbá, hogy kivándorlókat tervszerűen visszatelepítsen, községek, közbirtokosságok és törvényhatóságok részére közlegelőket szerezzen, munkaházakat építsen, valamint parcellázásokhoz olcsó kölcsönt nyújtson. Mind e nemű ténykedésében azonban a fő figyelmet arra fordítja, hogy nemzetiségi vidékeken erősítse a magyarságot.

Különösen ez utóbbi cél érdekében van szüksége a törvényhatóságok és a hazafias érzésű különböző társadalmi és gazdasági szervezetek, nemkülönben egyének támogatására. Ez a támogatás első sorban abban nyilvánul, hogy tudomására kell hozni a banknak az eladásra kerülő birtoktesteket, vagy azokat, amelyeket kisbérlet útján kíván tulajdonosa hasznosítani. Nem sok tehát, amit a bank kíván, de bizonyos, hogy a munka további folyamán ennek a támogatásnak nagyobbodnia kell, mert hiszen most csak arról van szó, hogy az altruista bank,

a magyar gazdaközönség régi óhajainak egyik megtestesülése, egyelőre megszerezzen olyan birtokokat, amelyek segítségével lesznek a földművelésügyi miniszter által irányított nemzeti irányu demokratikus földbirtokpolitikájának széles körre való kiterjesztésénél.

Hogy ezt mi az igazi demokratikus birtokpolitika Magyarországon való hajnalhasadásának tekinthetjük, az kétségtelen, mert hiszen parcelláztunk mink eddig is és boldogítottuk a kis embert földdel, parcelláztak különösen a nyereszedő pénzintézetek, a meggazdagodni vágyó fiskálisok, de mindig úgy, hogy a parcellázás a kisemberek bőrére ment, abból a legtöbb haszna a parcellázónak volt, vagy annak, aki az üzletet közvetítette. Csináltunk bérlő szövetkezetet is, de a hozzá szükséges anyagi eszközöket roppant keservesen birtuk előteremteni s rendszerint igen drágák is voltak.

Egyszóval demokratikus birtokpolitika eddig is volt, de nagyon drága volt, még a nemzetközi szociáldemokraták is bele kóstoltak a földbirtokpolitikába, igaz, hogy ők a földbirtokpolitika minden fontos kérdéseit a magánjog, az egyéni tulajdonjog súlyos sérelmével akarták elintézni, ami tehát szintén nem igazi és nem demokratikus földbirtokpolitika, mert hol van abban demokratia, ami akár egyik, akár másik embertársunk bőrének a rovására megy?

Most azonban az altruista bank munkásságának megkezdése után lesz hozzá pénz és van hozzá elég jóakarát is, hogy földbirtokpolitikánkat valóban demokratikus alapon rendezzük be, mégpedig úgy,

hogy annak a nemzeti eszme is hasznát lássa.

Igaz, hogy a betöltendő feladatok nem lesznek valami könnyűk. Az anyagi eszközök sem tulságosan nagyok, de utóvégre is, ahol a kellő jóakarát megvan s nem hiányzik a társadalom támogatása és a mostan kellő jószándék: remélhetőleg a meginduló munka nem fog nagy akadályokba ütközni s kifejlődhetik oly nagy mértékben rövid idő múlva, amint azt az ország érdeke megköveteli.

Itt van hát az ideje annak, hogy azok, akiket érdekel az ország jövő sorsa, munkához lássanak. Új és hálás terület nyílik meg különösen a gazdatársadalmi szervezetek működésének, amelyek már azelőtt sem idegenkedtek a fentebb vázolt munkásságtól, sőt azt mondhatnók, ennek a munkának gyakorta hamvadó üszkét csakis ők élesztgették, míg végre a fellobbanó tűz, amelyet az altruista bank képvisel, végleges és helyes irányt mutathat nemzeti, demokratikus irányu birtokpolitikánk képeztetéséhez. Szép feladat vár egyesekre is, különösen azokra, akiket méltó aggodalommal töltött el az alsóbb társadalmi rétegek bomlása. Szervezkedjünk tehát ehhez a munkához!

Beszámoló Székelyhidon.

Fráter Loránd a székelyhidi kerület képviselője vasárnap tartja meg beszámolóját. A beszámoló Székelyhidon lesz, nem pedig mint eredetileg tervezték Biharódszegen. A beszámolóra a függetlenségi párt most küldte szét meghívóját. A székelyhidi beszámolónak nevezetes eseménye lesz, hogy a két függetlenségi párt: a Justh- és Kossuth-párt megszűnik külön-külön működni és egyesülni fog. A beszámoló a székelyhidi Árpád-terem lesz vasárnap szept. 15-én délután 3 órakor.

Megnyilt

Kórház-utca 17. sz. alatt
a legfokozottabb igényeket is
minden tekintetben kielégítő

modern cukrászda,

saját készítésű tea-sütemények, bonbonok, torták, par-
faitok, reggeli és oszonna kávé és tea a legjutányo-

sabb árban. Rendelések pontosan teljesítetnek és ház-
hoz szállítatnak.

TELEFON 12-56. sz. TELEFON 12-56. sz.

Számos pártfogást kér.

Skaczel Ödön, cukrász.

Mi jön a politikában.

A politikai köröket most az foglalkoztatja különösen, hogy miként alakulnak a politikai viszonyok az országgyűlés összeülése után. Békéről most már szó sincs így a bizonytalanság izgatja a kedélyeket.

A képviselőház első ülése.

Már csak néhány nap választ el a parlament nagy napjától, szeptember tizenhetedikétől, amikor megkezdődik a kormány és az ellenzék küzdelmének egy újabb, viharos időszaka.

Lukács László miniszterelnök, aki tegnap visszaérkezett Budapestre, gróf Tisza Istvánnal és a többség más irányadó tényezőivel minden eshetőségre megállapítja a kormány eljárásának módját s legközelebb ismét Bécsbe megy s kihallgatáson jelenik meg ő felsége előtt, hogy a helyzetről és terveiről jelentést tegyen.

Bécsi lapokból, értesülünk, hogy Lukács László miniszterelnök megváltoztatta parlamenti taktikáját, amennyiben szeptember tizenhatodikától kezdve a parlament körül nem fognak többé katonaságot alkalmazni, hanem csak rendőrséget és csendőrséget.

A kormány tervei.

A munkapárt szombaton este értekezletet tart. Ezen az értekezleten Lukács László miniszterelnök hosszabb beszéd keretében foglalkozni fog az általános politikai helyzettel és kifejti a kormány terveit is. A miniszterelnök beszédében reflektálni fog az ellenzéki pártok határozatára is. Beavatott helyről nyert értesülésünk szerint a kormánynak az a terve, hogy szeptember 17-én és az azután következő napon beterjeszti a jövő évi költségvetést és megválasztatja a delegációk tagjait. Ha pedig az ellenzék folytatja a harcot, királyi kéziratot október 20-áig elnapoltatja a parlament üléseit. Ezen az ülésen a kormány a Ház elé terjeszti a választói reformot. Ha az ellenzék harca továbbra is megakadályozná a normális parlamenti tárgyalást, a kormány december 27-éig napolja el a Ház üléseit. Ekkor hat hónapról szóló költségvetési indemnitást kér. Beavatott körökben úgy tudják, hogy a kormánynak ez a terve még nem végleges, mert az idők folyamán lényeges változást szenvedhet.

Berchtold gróf Itáliában. A keleti akció, amelyet Berchtold gróf külügyminiszter indított meg ismert indítványával, megakadt és már jóformán alig beszélnek róla. Nyilván ezzel van kapcsolatban a külügyminiszternek Rómába tervezett utazása. Most már határozott formában hírül adják bécsi félhivatalosok, hogy gróf Berchtold Itáliába utazik, hogy az olasz királynak bemutatkozzék és egyben San Giuliano olasz külügyminiszterrel a keleti akcióról tanácskozzék.

A király kitüntetettjei.

Lukács, Tisza, Hazai, Székely, Beöthy Pál és Jankovich Béla.

A hivatalos lap tegnapi száma közli a kitüntésekről szóló kéziratokat. Összesen hat politikust ért a királyi kegy. A kitüntetések alapját természetesen a véderő képezi. Az érdekes királyi kéziratokról a következőket adjuk:

Az első kézirat, mely a kitüntetések sorát megnyitja, Lukács László miniszterelnök-höz van címezve a következő szöveggel:

Kedves Lukács! Indítatva érzem Magamat Önnek a véderőről, valamint a honvédségről, továbbá a katonai bünvádi perrendtartásokról szóló törvények létrejötte körül kifejtett sikeres tevékenységéért hálás köszönetemet nyilvánítani.

Elismerésem látható jeléül, valamint tartós bizalmam kifejezéséül Önnek Szent István-rendem nagykeresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben 1912. szept. hó 9-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Lukács László s. k.

E királyi kéziratban Lukácsot az uralkodó tartós bizalmáról is biztosítja, ami intőjel az ellenzéknek, hogy ama követelésétől, hogy a béke egyik feltétele Lukács távozása legyen, álljon el, mert az uralkodó tovább is benne látja a kormány vezetőjének legalkalmasabb személyét.

Tisza István grófnak az uralkodó, ugyanazokért a szolgálatokért, amelyeket Lukács teljesített, a Szent István rend nagykeresztjét adományozta.

Székely igazságügyi miniszter az első osztályú vaskorona rendet kapta, míg Hazai honvédelmi miniszter a bárói méltóságot nyerte el. Hazai bárói rangja törvényes utódaira is kiterjed.

A király nem feledkezett meg a Ház két alelnökéről sem, akiknek szintén részüket van a véderő törvények létrejöttében. A két alelnök kitüntetését a hivatalos lap a következőképpen közli:

Ő császári és apostoli királyi felsége folyó évi szeptember hó 9-én kelt legfelső elhatározásával a véderőről, valamint a honvédségről, továbbá a katonai bünvádi perrendtartásokról szóló törvények létrejötténél való sikeres közreműködésük elismeréséül: *Beöthy Pálnak* és *Jankovich Bélának*, a magyar országgyűlés képviselőháza alelnökeinek a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A kitüntettek közül már Lukács megköszönte az uralkodó kegyét. A többi öt politikus legközelebb megy Bécsbe kihallgatásra, amikor megköszönik a kitüntéseket.

Csonka városi közgyűlés.

Csak az interpellációkra került a sor.

A pártértekezleteken a városatyák abban állapodtak meg, hogy a tegnapi kitűzött városi közgyűlés elején, mindjárt a polgármesteri jelentés után, indítványt tesznek, hogy a zsidó újév miatt a közgyűlés folytatását az ünnepek utánra, szombat délutánra halasszák el.

Ez meg is történt, de ezzel még nem ért véget a tegnapi tanácskozás, mert a főispán hivatkozott az ügyrendre, amely szerint az interpellációk a közgyűlés első napján adandók elő. Így azután egy óra hosszáig elhúzódott a tegnapi közgyűlés, anélkül, hogy a tárgysorozat első pontján, a polgármesteri jelentésen túl mentek volna.

Hlatky Endre főispán elnökölt s mintegy 20—25 városatya volt jelen.

A felolvasott polgármesteri jelentést tudomásul vették.

Ezután dr. *Hoványi Géza* indítványt tett, hogy tekintettel a zsidó újév ünnepére, a tárgysorozatba felvett többi ügyek tárgyalását szombat délután 3 órára halasszák el.

Sulyok István a függetlenségi párti városatyák nevében hozzájárul az indítványhoz, mert azt méltányosnak tartja.

Hlatky Endre főispán az indítványt egyhangulag elfogadottnak jelentette ki, nehogy azonban valaki kifogást tehessen, hogy az elhalasztásról nem volt tudomása, kijelentette, hogy a közgyűlés folytatásának elhalasztásáról és az új határidőről a mai nap folyamán értesítik a törvényhatóság összes tagjait. Végül rámutatott az elnöklő főispán az ügyrend azon intézkedésére, hogy az interpellációk a gyűlés első napján tárgyalandók s hogy az ügyrendnek elég tétessék, az interpellációk előadására hívta fel azokat, akik interpellációkat jegyeztek be.

Az interpellációk.

Hann Lajos kifogásolja, hogy a közgyűlés intézkedése dacára a tanács nem gondoskodott az olasz polgári fiúiskola részére bérhelyiségről. Most az utolsó percben egy alkalmatlan és egészségtelen helyiséget béreltek, ahova az elemi első osztályos kis gyermekeket akarják elhelyezni. Ez ellen tiltakoznak s kérde, kit terhel ebben a dologban a felelősség.

Bordé Ferenc főjegyző válaszolt. A tanács a szükséges helyiség bérlésével a felügyelő-igazgatót bízta meg. Az egész Réten nem akadt alkalmas helyiség. — A polgári iskola osztályait szétválasztani nem lehet, mert szakszerűtlen oktatás van s a tanárok óra közönként nem mehetnek egyik iskolából a másikba. A kifogásolt helyiségben állami iskola volt. A városi árvaházban lett volna alkalmas helyiség, de ezt nem foglalhatják el, mert járvány esetén az egész árvaházat be kellene zárni. Nem a helyiség a fő az iskolánál, hanem a tanítás. Ne vigyék oda az elemi 1. hanem a 3. osztályt.

Hann Lajos nem veszi tudomásul a választ. Senki sem nézte meg a város részéről a szóban levő helyiséget; de ha a főorvos megfelelőnek találja, akkor ő is belenyugszik a dologba.

A választ tudomásul vették.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitűnő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta **Kovács István** jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság“ kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkocsiállomás.

Jogtalanul szedett szemledijak.

Hann Lajos rámutat, hogy az építési szabályrendelet határozottan azt mondja, hogy 1000 koronán aluli építkezéseknél szemlediját nem kell fizetni, ennek dacára a mérnöki hivatalnál az ilyen apróbb dolgok után is szednek szemlediját. Mi jogon tesz ez?

Köszeghy József főmérnöknek erről nem volt tudomása. Ha jogtalanul szedtek be szemlediját, azt visszafizetik.

Komlóssy József szintén ilyen értelemben szólalt fel.

Hann Lajos nem vette tudomásul a választ, de a többség tudomásul vette azt.

A piac elhelyezése.

Weisz Lajos sürgeti, hogy a napi piacot egészen hozzák be a Nagypiac-térről a Szent László-térre és a szomszédos utcákra, továbbá helyteleníti, hogy fél napig kell keresni, míg rátalál a közönség, hogy mit hol árulnak, mikor erről a lapokban állandóan tájékozhatná a rendőrség a közönséget.

Gerő Armin csudálkozik, hogy a mostani piacrenddel nincsenek megelégedve, holott ugy a vevők, mint az eladók részéről elismeréssel vannak a rendőrség iránt, amely nagy fáradtsággal igyekszik a piacot megfelelőleg rendezni. Ha szükség lesz, még a többi utcákat is felhasználják az ideiglenes állapotban.

Weisz Lajos tudomásul veszi a választ a piacrendezésre nézve, de az egyes cikkek elárúsító helyeinek közzétételét feltétlenül kívánja.

A főkapitány választát tudomásul vették.

Az építési vízdíjak.

Weisz Lajos az iránt intéz interpellációt a polgármester-helyetteshez, hogy a tulmagas építési vízdíjak leszállítása iránt az építők szövetsége által beadott kérvényt tavasz óta nem intézték el. Kinek a fiókjában hever az?

Bordé Ferenc válaszában kifejti, hogy a kérvényt kiadták a vízvezetési bizottságnak, de azt nem tárgyalhatták le, mert a szakbizottságot bár többször összehívta, de a tagok nem jelentek meg. Még e hónap folyamán újból összehívja, talán több sikerrel.

Tudomásul vették a választ, s a közgyűlés folytatását szombaton délután 3 órára tűzték ki.

Az élesdi petíció tanui a bíróság előtt.**Hamis tanuzással vádolták őket.**

Az 1910-iki választások hullámai még a mai napig sem simulnak el teljesen. Az izgalmas élesdi választás remélhetőleg utolsó epilógusa az a törvényszéki tárgyalás, amely tegnap kezdődött a nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága előtt.

Az élesdi kerület tudvalevőleg Zathureczky Istvánt választotta képviselővé munkapárti programmal, dr. Farkasházi Zsigmondal, a kerület régi függetlenségi képviselőjével szemben.

A választást a függetlenségi petícióval támadták meg. A Curia el is rendelte a

vizsgálatot, amelynek végzésével Böhm Jenő táblabíró bizta meg. Böhm Jenő a helyszínén tartotta meg a vizsgálatot és egész sereg tanut hallgatott ki. A tanuk közül igen sokan eskü alatt vallották, hogy Zathureczky, amikor Körösbarlangon programbeszédet tartott, azt ígérte, hogy ha őt választják képviselőnek, ingyen fát és legelőt kapnak. A képviselőnek ezt a beszédét Papp Péter lelkész románul tolmácsolta a hallgatónak.

Vizont vagy 35 munkapárti választó és Bérczy Imre főszolgabíró azt vallották, hogy a képviselő ilyen ígéretet nem tett.

A Curia — mint ismeretes — 1911 május elsején, 1004—1911 számú ítéletével a petíciót elutasította.

Zathureczky István még a petíció folyamán feljelentést tett 20 tanu ellen, akik azt vallották, hogy 6 ingyen fát és legelőt ígért. A vádtanács vád alá is helyezte őket hamis eskü tanuzás mellett a 20 tanut, akik jobbára román falusi emberek.

A szenzációs érdekességű tárgyalás tegnap kezdődött meg a nagyvárad büntető bíróság előtt Vámosi Mihály törvényszéki bíró elnöke alatt. A vádlottakat dr. Stokker József ügyvéd védi.

A tegnapi tárgyalás a vádlottak kihallgatásával telt el. Egymásután mondják el vallomásukat Weisz Gyula, Motoh János, Kretz Flóra Lőrinc, Csobán Simon, Blága Meta, Lecz Ilie, Toje János, Glitye János, Bulzán Anna, Pap János, Ples László stb.

A vádlottak mindnyájan fenntartják a petíció során tett vallomásukat. Határozottan állítják, hogy igenis a való igazságra esküdtek meg. Zathureczky azon a bizonyos programbeszédén tényleg ígért a rászavazóknak ingyen fát és ingyen legelőt. Csobán Simon kijelenti, hogy románul is, magyarul is hallotta Zathureczky ígérését.

A vádlottak kihallgatása után az elnök felolvasta a Curia végzését, amellyel a petíciót elutasította egész terjedelmében.

Ezután dr. Stokker József védő állott szólásra és 11 tanu beidézését és kihallgatását kérte. Ezek a teljesen érdektelen tanuk igazolni fogják, hogy a vádlottak valóban igazat vallottak és kellő értékükre fogják szállítani a szavahihetőség tekintetében tulmagas pienesztára helyezett egyes vallomásokat. Ezek a tanuk szintén jelen voltak a programbeszédén és igazolni fogják, hogy Zathureczky tényleg megtette az ismert ígéretet.

Az ügyész a tanuk kihallgatását ellenzi, azonban a bíróság rövid tárgyalás után elrendelte az összes kért tanuk kihallgatását és őket már a mai tárgyalásra beidézte.

Fél egy után Vámosi elnök félbeszakította a tárgyalást és folytatását ma reggel 8 órára tűzte ki.

Jogász körökben nagy érdeklődéssel tekintenek az ítélet elé. Megtörténhetik, hogy a vádlottakat felmentik és akkor a törvény-

szék ítélete ellenkezésbe kerülne a Curianak a petíciót elutasító ítéletével, amely nem fogadta el ezeknek a tanuknak a vallomását.

Tifusz Nagy-Váradon.

Dr. Mayer László városi tisztifőorvos a közegészségügyi bizottság ülésén már régebben jelentette, hogy Nagyváradon a tifusz mind nagyobb arányokban és veszedelmesebben lép fel.

Az 1912. évben már eddig 133 tifusz-megbetegedés és 6 haláleset fordult elő. A főorvos most beadványt intézett a városi tanácshoz, melyben előadja, hogy ha sikerrel akarunk küzdeni a tifusz ellen, akkor fel kell használnunk a tudomány legújabb vívmányait.

Szükségesnek tartja, hogy külföldi mintára bakteriologiai intézetet, illetve laboratóriumot állítson fel a város a vegyvizsgáló intézetben.

Kéri továbbá a főorvos, hogy küldjék ki rövid, sürgős tanulmányuttra Berlinbe, Strassbrugba, Münchenbe, ahol sikerrel küzdenek a tifusz ellen.

A főorvos előterjesztése alapjau a városi tanács a következő felhívást bocsátotta ki Nagy-Várad város közönségéhez:

Városunkban a tifusz-megbetegedések száma az utóbbi hetekben erősen megsaporodott.

A betegség további terjedésének a hatóság intézkedései mellett csak a lakosság óvatossága és tisztasága vethet gátat.

Felhívjuk ennél fogva a város közönségét, hogy saját érdekében a következő övrendszabályokat lelkiismeretesen tartsa be:

a) Sem a Körös folyó, sem pedig a még meglevő régi kutak vizét semmiféle célra ne használja. Ne használja ivásra, főzésre, mosakodásra, surolásra és főképen edények tisztogatására sem. Minden esetben csak vízvezetési vizet szabad használni.

b) Nyers táplálékot nem szabad enni. Legelső sorban a tejet csakis felforralt állapotban szabad inni; zöldséget, szőlőt alapos mosás után, egyéb nyers gyümölcsöt pedig csak hámozva szabad enni.

c) A legnagyobb egyéni tisztaságot kell gyakorolni. Sűrűn kell mosakodni és különösen fontos, hogy minden egyes ember kezét közvetlenül étkezés előtt jól szappannal megmossa.

d) Evésben és ivásban legyen mindenki mértékletes, mert az emésztő szervek megbetegülése különösen hajlamosít typhus megbetegülésre.

e) A lakások tisztán tartandók. Különösen nagy gondot kell fordítani az árnyékszekék tisztán tartására és ezeket naponta frissen készített mész-tejjel — 1 rész oltatlan mész és 3 rész víz keveréke — fertőtleníteni kell oly módon, hogy a mésztejből naponta 1—2 litert az árnyékszekékbe öntünk.

f) Minden háztulajdonos, ugyszintén a vendéglők, kávéházak, szállodák, gyárak, műhelyek, intézetek, iskolák stb. tulajdonosai és vezetői kötelesek a tisztaság fentartása céljából a szemetet az udvarokból lehetőleg mindennap, de legalább is minden második napon a város hatóságától kijelölt

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut. 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Telefon 769. sz. legolcsobb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.

szemétkerakodó helyre kihordani. Az udvart, házelejét és a folyókákat naponta fel kell separtetni és az utóbbit méz-tejjel fertőtleníteni.

Mégegyszer figyelmeztetjük a közönséget, hogy a hatóság buzgólkodása nem elég a tifusz terjedésének megállítására, hanem a lakosság jóakarata és buzgó közreműködésére van szükség, ha nem akarjuk, hogy a tifusz járvánnyá fajuljon el.

Eppen ezért a lakosság figyelmébe ajánljuk, hogy már a legkisebb rosszullet esetén is orvoshoz forduljon.

Nagyvárad, 1912. szept. 4.

Nagyvárad város tanácsa.

SZINES JELENSÉGEK.

Kóbor igricek utóda . . .

A város legkopottabb utcáján —: a rendőrség folyosóján szembejött velem tegnap a mohos romantikus levegőjű mult. Halkan tipeggett, mert hiszen öreg ember volt s először lent élt valaha a XII. század ezüstös éjszakáján, harmatos fűvű mezőin, A vállán valamikor fekete fűrtök borultak a libegő darócra, babonázó, nagy alázatos szemű voltak, rézesattos velencei saruin az országutak pora ült s keskeny, puha kezében hajnalig sirt néha a koboz . . .

Valami különös, hűvös összeütközést éreztem, amint elstiettem mellette a magam modern, gummisarkas saruimmal. Ő, a primitív idők dallos, lassu járásu krónikása s én, az ideges, lármás jelennek kihalt szívű, cinikus riportere. Éreztem, hogy valaha bus rokonok voltunk s hogy valamikor őt is, engem is az Élet nagyszerű rajongása kergetett az események forró forrása felé . . . Ma mindketten pénzt keresünk s én szenzációért, ő pedig versárusttási engedélyért jártunk fent a rendőrségen.

. . . Az öreg mintha megérezte volna, hogy utána fordultam, megállt és meleg tekintettel nézett rám. A mellén ezüst rojtu nemzeti színű szallag futott végig s a fehér csikón naiv reklámként fekete betűk:

Versíró Tornyai János.

S az őszi bágyadt világitású folyosón beszédbe eredtünk. Finom, érzékeny idegeimet szitáló, kékes köd permetezte, darabos nyelvezetű krónikák jutottak eszembe, amelyek várakról, asszonyokról, szerelemről szóltak s amelyeket álmodozó lelkű diákok irtak pergamenre. Piros, szeszélyes vonalú iniciálék hasítottak utat a szomorú, hallgatag fekete betűsoroknak . . .

Pillanatnyi megindulásomban őszinte tiszteletet éreztem az öreg iránt. Dühösített az, hogy körülöttünk az aranygalláros rendőrtisztek mosolyogva járnak, Mit nevetnek ezen a kóbor, késői igricen! . . . Meg akartam védni az öregem azt a romantikus patinát, amit én láttam rajta.

S egyszerre valahol kint a külvárosból idáig harsogott, valamelyik nagy gyár öblös bugása. Dél volt s én szenzáció nélkül, üres kézzel maradtam! . . . Nem tudom, de úgy rémlik, hogy egy kicsit megrázkódtam s valami hideg, dölyfös és kegyetlen fölény szökött föl bennem. Hol állunk mi most téled, te szegény, esenevész költészeti igrice! Mit keresel te most itt nálunk, mikor már kint az utcán is tökéletes ragyogással világít a villany. Ma nincsenek ám aranyhajú, ábrándos várkisasszonyok, akik megindulva hallgassák a te rossz rimeidet. Eredj, menekülj vissza valamelyik ódon városba, ahol még farkölvek sugárnak ki a hepe-hupás utcák fölé.

Igyekeztem szabadulni tőle. A kezembe nyomott négy durva papirosu füzetet, hálásan, esdeklően pislogott rám s arra kért, hogy írjak róla.

P. J.

Az eucharisztikus kongresszus.

— Harmadik nap. —

A bécsi világraszóló katolikus ünnepek harmadik napja szintén lélekemelő mozzanatok között folyt le. Az idegenből odasereglett százezer és százezernyi közönség még mindig a pápai követ fenomenális fogadtatásának hatása alatt van.

Az uralkodóház részvétele nagyban emeli az ünnepség fényét.

Klotild főhercegnő leányaival szerdán este érkezett Bicskéről Bécsbe és a Hoffburgban szálltak meg. József főherceg és Augustia főhercegnő szintén szerdán érkeztek meg. Különböző az uralkodó család majdnem minden tagja Bécsben időzik jelenleg. Matild szászhercegnő és Miksa szászherceg, János szászherceg szintén Bécsben időznek és részt vesznek a kongresszuson.

Tegnap, szerdán az összes templomban és az udvari plébánián is szent misék voltak s szent áldozás. Az udvari plébánián tartott szent misén és szent áldozáson Ő felsége, a főhercegek és főhercegnőkkel együtt részt vett.

A Votio templomban P. dr. Schlögl egyet. tanár, a főiskolai hallgatók részére, — a bencés templomban pedig dr. Friedl Zsigmond tanár a középiskolai tanulók részére tartott szent beszédet.

Reggel 8 órakor a Szent István templomban volt ünnepélyes püspöki mise, amelyet Bourne Fr. londoni bibornok, westminsteri érsek tartott. Az óriási templom zsúfolásig megtelt ájtatoskodókkal.

Ugyanekkor az Am Hof templomban dr. Govrik Gergely főpát örmény nagy misét tartott.

Ezután a szakosztályi tanácskozások voltak.

A Schotten templomban Kirsch János freiburgi egyet. tanár az ősegyház eucharisztikus kultuszáról, — majd dr. Netzhamer Rajmond bukaresti érsek az Oltáriszentség állandó tartásának történetéről s végül dr. Boican József lemergi gör. kath. szem. rektor a latin és görög szertartás összeegyeztetésének eszméjéről tartottak előadásokat.

A papok részére a Szt. Ágoston templomban tartottak előadásokat P. dr. Esser Tamás (Róma), P. Bock János (Szerajevó), dr. Müller Gusztáv praelatus (Pécs) és Zeller Gergely (Seckam.)

Az Am Hof templomban az ifjusági lekipasztorkodások köréből voltak előadások.

Az egyházművészeti kiállítás vetítő termében dr. Bilcevszky lemergi érsek a római katakombák eucharisztikus képeit mutatta be vetített képekben.

Délután a Schotter templomban eucharisztikus zeneművészeti előadások voltak.

Délután 5 órakor volt a Rotundában a III. diszgyűlés, amelyen rengeteg hívó vett részt.

Az első előadó Dr. Bugatto József gradidkai helytartó tanácsos volt, aki P. Marco d'Aviaró emlékezetét méltatta; Reinert József érseki helynök (Amerika) a tridentin zsinaról tartott értekezést; P. Andlauer K. S. F. (Bécs) a szent eucharistia és a Habsburg ház lez. tartott előadást; az utolsó szónok Dr. Donders Adolf (Münster) volt, aki a munkának földi és menyei kenyeréről beszélt hatásosan.

A napi programot a Szent István-templomban tartott esti ájtatosság zárta be. Dr. Napotnik Mihály lavanti herceg-érsek tartott hitszónoklatot.

Magyarok szereplése.

Ma délután 2—4-ig folytak le azok az impozáns értekezletek, amelyeknek szereplői a magyarok voltak.

A kapucinusok templomában tartott értekezlet elnöke dr. Csernoch János kalocsai érsek volt.

Lánglelkű beszédet tartott P. Komarik István S. J. az Eucharistia tiszteletének történetéről. A klasszikusan szép szónoklatot lelkesen megtapsolták.

Utána Amon Pál tb. kanonok mondotta el igaz meggyőződéstől nemesen áthatott beszédét az Oltáriszentség kultuszáról.

Magas szárnyalású, gyönyörű poétikus nyelvű szónoklat volt Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök beszéde. A magyar közönség elragadtatással halgatta ékesszavu apostolatát, akinek előadása az „Oltáriszentség és az intelligencia” címet viselte.

Üdvözlés a pápának.

A mai nap impozáns lefolyása után Van Rossum pápai legatus táviratot küldött Őszentségének. Az üdvözlő távirat következőképpen szól:

Szent atyánknak X. Pius pápának!

Tíz biboros s közel 150 püspök, a lelkesülők s a laikusok megszámlálhatatlan tömege, mely Ferenc József császár és király magas védnöksége alatt az eucharisztikus kongresszusra összegyűlt, tiszteletteljes hódolattal hallgatja Szentséged intő szózatát és gyermeki engedelmisséget fogad.

Az eucharisztiaiban elrejtett Megváltóhoz szívből fohászkodnak, hogy tartsa meg Szentségedet, nyujtson életet és üdvöt a földön és ne adja át az Atyát ellenségei kezébe.

A fenkölt védnököt, hazáinkat s önmagunkat nagy szívjóságába ajánljuk és apostoli áldásáért a legalázatosabb hálánkat küldjük.

Van Rossum.

A főkapitány több rendőrt kér.

Késik az államosítás.

Ujra itt van tehát az a régi-régi kérelem, amelyet ugyszólván évről-évre betervezt Nagyvárad város tanácsához a főkapitány, hogy adjanak neki több rendőrt. Es éveken keresztül süket fülekre talált ez a kérelem, jöllehet az évről minden napja bizonyítja, hogy igen is égetően szükség van a nagyobb létszámra.

Es a jelenlegi létszám sem teljes soha. Ot-hat ember mindig beteg s 8—10 katonai szolgálatra van berendelve. Meg aztán mennyi a rokkant ember! . . . Ezeket friss erőkkel kellene fokozatosan föleserélni, mert bizony az öreg rendőr nem olyan munkabíró s maga is megkívánja a nyugalmasabb életet.

De ha már a városi tanács segít a bajon, akkor segítsen igazán. — A főka-

pitány kérése teljesen jogos, mert fontos közérdek diktálja. Ezuttal azonban hiányzik belőle az, hogy ne csak a létszámot emeljék, hanem tessék belátással lenni és a rendőrök anyagi helyzetét is javítani. Ez lenne a gyökeres reform, melynek nagy jelentőségét teljesen fölösleges külön kiemelni.

Gerő Ármán főkapitány beadványa a rendőrlegénység létszámáról a következőképpen szól:

Tekintetes Tanács! A rendőri őrszemélyzet létszámának emelése iránt a múlt évben tett előterjesztésemet úgy a tek. Tanács, mint a meghallgatott szakbizottságok is elfogadták. Sőt a törvhat. bizottság is elismerte a létszámelés szükséges voltát s ezt csupán azért nem szavazta meg, mert a múlt évben elhangzott kormánynyilatkozatok arra engedtek következtetni, hogy a vidéki rendőrség államosítása ebben az évben multhatatlanul bekövetkezik, tehát a törv. hat. bizottság többsége nem találta célirányosnak, hogy a város budgetjét újabb kiadásokkal terhelje.

Ebben a várakozásban azonban — amint ez előrelátható volt — csalódtunk s a helyzet még ma is olyan, hogyha az új városi törvénynek ama rendelkezése, mely a rendőrség államosításának 2 éven belüli elkészítését helyezi kilátásba, komolyan is fog vétetni, akkor is még legalább 3 év fog beletelni, míg az államosítás nagy munkája ténylegesen megvalósulhat.

Miután pedig nem szorul bizonyításra, hogy a mai aránytalanul csekély létszámmal az egyre terheesebb rendészeti szolgálatot el látni lehetetlen s minthogy a város személyes és vagyonszükségét tisztán takarékoskossági szempontokból veszélynek kitennünk sem szabad, *felelősségem tudatában ezennel megismétlem* mult évi előterjesztésemet, tisztelettel kérvén a tek. Tanácsot, hogy a rendőri őrszemélyzetnek 24 fővel való szaporítását a törv. hat. bizottságnak javaslatba hozni és ezt a javaslatát az októberi közgyűlés elé terjeszteni méltóztassék.

HÍREK

* A vármegyei közgyűlés előkészítése. A vármegyén serényen dolgoznak a 18-án tartandó őszi közgyűlés tárgyainak előkészítésén. Tegnap délelőtt két bizottság is ülésezett. A harmadik szakosztály 9 órakor kezdte meg ülését és 12 órakor fejezte be. Az ülésen a tárgysorozat zömét képező községi számadásokat vizsgálták felül és készítettek elő a szerdán tartandó közgyűlésre. Mintegy 260 ilyen községi számadást tárgyaltak le és láttak el javaslatokkal. A segélyezések iránt beadott kérelmek zömét elutasította a bizottság, mert nincs rá kellő fedezet. De meg azért sem hozott kedvező javaslatot a bizottság, mert nem tudja mihez tartani magát az 1912. évi közszükségleti alap költségvetése nélkül.

* Jönnek a katonák. Véget értek a királygyakorlatok. Tegnap az ezredek a hazautazás előkészületeivel voltak elfoglalva. Valószínűleg ma már megérkezik a próbaképen behívott tartalékosok is. A katonaság zöme szombatra érkezik haza Nagyváradra. A még két nappal előbb tábori kinézésű Szeged környéke teljesen megváltozott. A katonaság nem hadi, hanem ugyancsak békés állapotban van. Szeged környékén mindenütt katonavonatokot lehet látni. Pakolnak mindenfelé. A teherforgalom megakadt. A katonavonatok tíz kilométernyire

mindenütt elfoglalják a vasutakat. Szegedről a hadvezetőség főbb tisztjei már mind elutaztak. Az ott maradt tisztok a hazaindulással vannak elfoglalva. Pár nap múlva Szeged teljesen visszanyeri nyugodt polgári kinézését és újra megkezdődik az igazi élet.

* A vármegye virilisei. A vármegye igazoló választmánya tegnap foglalkozott a virilisek névjegyzékének felülbizsgálásával. A választmány minden tekintetben helyesnek és elfogadhatónak találta az általunk már leközölt névsort. Érdekes, hogy mindenkinek feltűnt, hogy a névsorból Tisza István neve hiányzik. Utána jártunk a dolognak és megtudtuk, hogy nem azért maradt ki Tisza a virilisek közül, mintha talán nem fizetne elegendő adót, hanem mert előzőleg kijelentette, hogy nem akar élni virilisi jogaival. Tiszán kívül még többen is kimaradtak a névsorból. Azok azonban, akiket kihagyott a bizottság, a vármegye törvényhatóságának azért tagjai és pedig választási alapon.

* Az áthelyezett pénzügyigazgató-helyettes. Brey Imre kir. pénzügyigazgató-helyettest a pénzügyminiszter áthelyezte a kaposvári kir. pénzügyigazgatóságához. Ennek kapcsán hírlapi közlemények jelentek meg, amelyekben különféle kommentárokkal kísérték az áthelyezést, amelynek pedig tulajdonképeni oka a kir. pénzügyigazgató és az áthelyezett helyettes között felmerült differenciákban és a miniszterhez küldött kölesönös feljelentésekben keresendő. Értesülésünk szerint Brey Imre nem foglalja el állását Kaposvárott, hanem betegséget jelentett s nyugdíjazását kérte. — Brey Imre jelenleg Nagy-Váradon tartózkodik.

* Oó Mihály temetése. Nagy részvét mellett tették örök nyugalomra a megboldogult Oó Mihály tetemét. Eljöttek a temetésre fiai s itt volt a nagyszámu rokonság is. A tanítók testületileg jelentek meg, fölvonult több iskola s a gyászoló közönség sorai között nem egy magas állású férfiú volt, akik egykor tanítványai voltak a megboldogultnak. Székely Sándor tanító tartott mély hatású bucsuztatót. A koporsót nagyközönség kísérte ki a temetőbe.

* Nem jelentkeznek! Folyó hó 7-én a Rulikovszky-uton egy fekete, borzas kutya több embert megmarta. A kutya akkor eltűnt s hosszas kutatás után tegnap végre elfogták. Frigyes Izsó állatorvos a gypmesteri telepen felboncolta az elhullott kutyát s megállapította, hogy veszett volt. A megmártak közül eddig csak Steiner Dezső és Nagy II. Lajos jelentkeztek, akiket nyomban felküldöttek a Pasteur intézetbe. Mivel azonban a kutya még több embert is megmarta, a rendőrség ezután hívja fel azokat, hogy jelentkezzenek a rendőrségen II. em. 10. szám alatt.

* A ref. egyház panasza a délelőtti oktatás ellen. Nagy-Várad város iskolaszéke éveken keresztül foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az elemi iskolákban is behozza a délelőtti egyfolytában való oktatást. A dolog nyélbe ütését az akadályozta, hogy a hittan órákat a felekezetek nem tudták sehogy sem beosztani a délelőtti tanrendbe. Különösen az ev. ref. felekezet nem tudta hittanóráit kellőleg beosztani, mivel annyi iskolacsoportra és osztályra nem rendelkezik elég hitoktatóval. Végre a most kezdődött tanévire, habár próbaképen is, behozták a délelőtti oktatást, dacára az újabb felszólalásoknak. Most be-

állott az a körülmény, hogy az ev. ref. gyermekek egy része nem részesülhet a hittani oktatásban, dacára, hogy a törvény kötelezővé teszi a vallásoktatást. Mint értesülünk, az ev. ref. egyház ezért az iskolaszékhez fordul panaszával s ha nem kap orvoslást, a kultuszminiszter elé viszi az ügyet. Így valószínűleg vissza fognak térni a régi rendhez.

* Becsületes betörők. A Csillagváros egy kis utcájában Spírer Katica fűszerüzletébe betörték tegnap hajnalban. Föl-feszítették a külső boltajtót, letörték a kaszsa zárját és a napi bevétellel elemelték a kis kereskedés hitelkönyvét s egyéb iratokat. A zajra fölébredt a család és lármát csapott, mire a betörők futásnak eredtek. Mikor azonban látták, hogy már nem üldözik őket, a nekik hasznavehetetlen hitelkönyvet az iratokkal együtt letették a járda szélére és köveket raktak rájuk, hogy az erős szél szét ne szórja őket. A pénzt persze elvitték s most erősen nyomoznak a gondos betörők után.

* Harc a rendőrökkel. Ismét egy olyan eset fordult elő, amelynél még nem lehet megállapítani, hogy rendőri brutalitás történt-e, vagy pedig durva kocsmai jelenet volt, ahol a rendőr jogosan nyult kardjához. Tegnap éjjel a Neuman-féle kocszában Veres Károly rendőrelőőr és Szilágyi József rendőr ellenőrzést tartottak, hogy nincs-e ott gyanús alak. Amint betoppantak, Király-Vargha János asztalos segéd és társai sértő szavakkal inzultáltak őket. Király-Varghát ugyanis egy izben a kapitányság parancsára Veres Károly előállította és azért a rendőrt haragosságnak tartja. Veres Károly csendre intette a kocsma vendégeit, de Király-Vargha rárohant Veresre és az orrát akarta leharapni. A rendőr kénytelen volt kardot húzni, csak így menekülhetett, különösen mert már társát is letéperték és a földön fojtogatták. Végül is a két rendőr Király-Varghát a rendőrségre vitte, ahol miután igazolta magát, az ügyeletes tiszt szabadon bocsátotta. Miután Király-Vargha azt állítja, hogy vele szemben a rendőr indokolatlanul brutális volt, a kapitányság Veres ellenőr kérelmére ez irányban is megindította a vizsgálatot.

* A rabok élelmezése. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a nagyvárad kir. főügyészség, a nagyvárad kir. t. széki, valamint az ezen kir. t. székhöz tartozó kir. járásbírók fogházai-ban rendes élelmezésének, továbbá a betegek számára orvosi rendelvény alapján kiszolgáltatandó étkeknek és élelmi szereknek 1913. évi január hó 1-től 1915. évi december hó 31-ig terjedő, három évre való biztosítására pályázatot hirdet. A szállításra vonatkozó részletes feltételek a nagyvárad kir. főügyészségnél a hivatalos órákban megtekinthetők. Nagyvárad, 1912. szeptember hó 7. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József elnök. Dr. Oláh Béla fogalmazó.

* Járhatatlanok a hegyi utak. A nagyvárad hegyi valóságos mostoha-gyermeke Nagy-Váradnak; mintha nem is tartoznának a városhoz, olyan kevés gondot fordítanak rá. Legteljebb csak az adók kivetésénél veszik figyelembe, hogy léteznek. Nyáron még csak van valahogy, mert a nap felszárítja az utakat, de amint beáll az őszi esőzés, járhatatlanok az utak a szó teljes értelmében, úgy kocsival, mint gyalog. Különösen mióta a város vette át az utak egy részének gondozását. Az egyik utvonalon

néhány öreg embert rendeltek ki az ut javításához. A napszámosok le is vágják az útszélen az agyagos földet s ráterítették a kavicsra, s most 20 centiméteres sárrétegben lehetetlen a közlekedés. Különben jellemző az utak jóságára a következő megtörtént dolog. Pár héttel ezelőtt a polgármester ment ki a tüdőszanatoriumba. A város kocsija ott várta a podesztát a városi székház előtt. Bordé főjegyző ott találta a bejáratnál s midőn megtudta, hogy a polgármester a hegyre szándékozik menni, odaszóllott a kocsisnak:

— Majd az én szőlőm fele vigye a polgármester urat, hadd lássa, milyen az ut.

— Azt nem tehetem tekintetes ur — válaszolt a kocsis, — mert akkor darabokban hoznám haza a kocsit.

* **Vásári vonatok.** A debreceni üzletvezetőség értesítése szerint a nagyvárad országos vásárok alkalmából szeptember hó 16-án Székelyhidtól—Nagyváradig, Komádítól—Nagyváradig és Nagyváradtól—Szombatságventerrogózig az alábbi menetrend szerint I.—II.—III. osztállyal külön személyszállító vonatokat fognak közlekedni.

Székelyhidról indul reggel 4 ó. 50 percek, Nagykágyáról 5 ó. 1 p., Bihardiószegegről 5 ó. 13 p., Gyapolyról 5 ó. 26 p., Paptamásiból 5 ó. 43 p., Biharról 5 ó. 59 p., Biharpüspökiből 6 ó. 16 p. Nagyváradra érkezik 6 óra 28 percek.

Komádiból indul reggel 4 óra 50 percek, Nagytóbitól 5 ó. 01 p., Körözsszakálból 5 ó. 22 p., Nagyarsányból 5 ó. 32 p., Körözsszegegről 5 ó. 43 p., Vizesgyánból 5 ó. 49 p., Körözsgyéresről 5 ó. 05 p., Ujpalotáról 6 ó. 18 p., Biharszentandrásról 6 ó. 25 p., Óssi-pusztáról 6 ó. 35 p., Nagyváradra érkezik 6 ó. 52 percek.

Nagyváradról Szombatságventerrogó felé indul délután 3 óra 18 percek, Váradvelencéről 3 óra 29 percek és Rontóra érkezik 3 ó. 42 p., Félikszfürdőbe 3 ó. 51 p., Kardóra 4 ó. 07 p., Nyárlóra 4 ó. 33 p., Magyargyepesre 4 ó. 46 p., Tasádfőre 5 ó. 03 p., Drágescékére 5 ó. 16 p., Magyarcsékére 5 ó. 35 p., Dusafalvára 5 ó. 49 p., Szombatságventerrogóra 6 óra 12 percek.

* **Revolvert fogott a gazdájára.**

Fischer József kereskedő életveszélyes fenyegetésért tett panaszt Potra János háziszolgája ellen. A eselédet lopáson kapta, ezért őt szolgálatából azonnal elbocsátotta. Cselédkönyvét kiadta, de ez még 8 napi bért követelt. S mivel gazdája nem volt hajlandó a 8 napért fizetni, revolvért fogott rá: — Pénzt vagy életet — kiáltással akart Potra János pénzhez jutni. Életveszélyes fenyegetésért az eljárást folyamatba tették ellene.

* **Kaszárnyastilus.**

Tegnapelőtti számban ilyen cím alatt foglalkoztunk egy igen érthető és világos fölratu táblával, amelyet úgy látszik, hogy a hosszú évek kellemetlen tapasztalásai után szövegeztek meg olyan nyersen. Közlésünknek két helyen találjuk most nyomát, illetőleg látjuk hatását. A keresk. és iparkamara elnöksége az ügynökök és házolóknak védelmére két átiratban, melyek közül az egyiket a polgármesterhez, a másikat a katonai állomásparancsnoksághoz intéz és kéri a »bizonyos felekezeti és vallási ellen« irányuló felirat eltávolítását. A másik felszisszenő hang az egyik érzékeny filozofia lapban döngi a halálos ítéletet a brutális táblára.

Jó, távolítsák el a táblát, de el kell ismerni, hogy katonákból valószínűleg a keserű tapasztalatok váltották ki ezt a magyaros öszinteséget. Mert fölösleges bizonyítani, hogy e tisztasági foglalkozási ág emberei a legtolakodóbbak, akiket ilyen »obszcén« figyelmeztetéssel lehet elriasztani.

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron veszek.

* **Tanuljunk világnyelveket.** A Rose-rendszerű ábrázoló nyelviskolában, a mely augusztus óta Bémer tér 1. szám alatt működik, könnyű és élvezetes módon sajátíthatja el bárki a német, francza, angol stb. nyelveket. A teljes kiképzés száz tanórából áll. Beiratkozni bármikor lehet. Tandíj személyenként és óránként 1 korona 50 fillér Nappali és esti tanfolyamok

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését általam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

x **Kossuth utca 6. számú ház** Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

* **Aszódi Trieszti kávé és tea behozatala.** Csokoládé és Kakao áruháza. Nagyvárad, Kossuth-utca Sas-palota. **Vigyázat,** mert sok az utánzat! Jobb ízű családok figyelmébe ajánlva Különlegességeim pörkölt kávékban:

Elsőrendű	1 kiló 4 — K
Mágnás keverék RR	1 . 4:40 .
« « 0-1	1 . 4:80 .
« « 00-1	1 . 6 — .

Motor üzemű kávépörkölés és darálás, a vevő előtt történik. Kakao 10 deka 50 fillér. Eredeti franczkávé-pótlék, valódi fügekávé, valódi mackkávé gyermekeknek. Kátréiner valódi árpakávé. Összes kétszersültök Karlsbadból. A kiszolgálásnál a cég főnöke jelen van és így mindenki a legjobbat és a legolcsóbbt árthatja el. Block rendszeres beváltása. Blockjaimat az egész vonalon gyűjtik. Cukorka és csokoládé különlegességeim legjobbak, mert eredetiek. Gyógycukorkák eredeti lerakata.

Iskolai és tornacipők

legkedvezőbbben

REICHARD áruháza

cégnél szereshetők be.

Középiszkolai

magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra egész nyáron át készíthet a **dr. Kállay-fele szemina-** rumban (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125-38.) Eredményei köz- tudomásulag kiválóak.

SPORT

A NSE országos atletikai versenye.

Szeptember 15-én fog lezajlani Nagy-Várad idej sportéletének legjelentősebb eseménye: a NSE országos versenye, amely előreláthatólag kiváló élvezetben fogja részesíteni Nagy-Várad sportszerető közönségét. A versenyre beérkezett nevezések nagy száma előre biztosítja a verseny sikerét. 71 atléta nevezett be, több mint 180 versenyszámra, ami még pesti versenyen is ritkaság számba megy.

Hatalmas gárdával jön a KEAC (mint írják, elakarják ütni a MAC-ot a vándordíj védéséért), legjobb athlétáit indítja a MAC, a DTE, több emberét küldi le az MTK, BAK, BEAC, BBTE, stb. nem is említve a rendező egyesület athlétáit, akik szintén szép számmal lépnek a küzdőterre.

A MAC a vándordíj tavalyi győztese, az idén is védeni óhajtván a díjat, legerősebb embereit küldi le. Szerlemhegyi Kósa, Szemere, már tavalyról ismeretesek a közönség előtt, ezekhez csatlakozik az idén Varga, kiváló sprinter, Wagner rudugró, Fábán egyenyed és egykettő angolos futó, Vadon és Szabó jeles magasugrók. A két Somody, István és András, a kolozsváriak büszkeségei ismét ellátogatnak versenyünkre s mi igazi lelkesedéssel fogunk „drukkolni“ a szinpatikus athlétáknak. Schiller Rezső, Orbán Sándor, Guszmay Gyula, Pető Pál és még egy sereg jobbnál-jobb athléta fogja meleggé tenni a küzdelmet, amelyet az egyes számokra kitűzött gyönyörű tiszteletdíjak még fokozni fognak.

Érdeklődéssel tekintünk a kolozsváriak idej szereplésére, mert a KEK rendkívül megerősödött atléta gárdája teljes erővel belefekszik a vándordíjért való küzdelembe, amely 8 versenyszámra van kiírva. S ha figyelembe vesszük az egyetemi atléták kitűnő formáját és a lelkesedést, amellyel a harka szállanak, nem tartjuk kizártnak, hogy a vándordíj tavalyi védőjét, a MAC-ot legalább is megszorítsák.

Több junior versenyszám van még kiírva a versenyre, amelyekben a NSE atlétái teljes számmal résztvesznek s hisszük, hogy eredményesen fognak szerepelni, bár az esős idő tréningjünkben nagyon gátolta őket. Megemlítjük közülök Borbély, Beretzky, Keszthelyi, Hollósy, Vitán, Szeghalmy, Szathmári, Kezdődy, Hornyánszky, Szalárdy, Bedő, Fekete, Vaska, Báthory, Cseke, Ocskay, Nadányi stb. neveit, akik szorgalmas tréningjük eredményét e versenyben fogják megmutatni.

Futó.

A Rákóczi-uton sétáló közönség napok óta állandó érdeklődéssel szemléli a Moskovits kirakatában elhelyezett tiszteletdíjakat és a gyönyörű vándordíjat. Főleg a gróf Széchényi püspök és dr. Fráter Pál tiszteletdíjai tetszenek sokaknak. Ugyanitt láthatók a NSE athlétái által 1912-ben nyert díjak egy része is.

A közönség kényelme szempontjából már elővételben is lehet jegyeket venni a ver-

senyre Oláry és Riegler kereskedők üzletében 20 százalék engedménnyel; a jegyek árai a következők: 2 K helyett 1 K 60 fill., 1 K 50 fill. helyett 1 K 20 fill., 1 K helyett 80 fillér. 4 személyre szóló családjegy 6 K a fenntartott helyre. Diákjegy 50 fillér. Egyleti tagok kedvezményben részesülnek.

Vasárnap este, a verseny után, a NSE bankett rendez az idegen athléták tiszteletére a Pannónia-éttermében, amelyre a város urai közönségét tisztelettel meghívja a rendezőség.

SZÍNHÁZ

Csittulj szivem! A francia színpadi irodalom egyik legpompásabb terméke: a Csittulj szivem! lesz — minden valószínűség szerint — az ideai szezonnyitás egyik legerősebb slágere. Ami a franciában csak ötlet, asprít van, azt valóban szerencsés kézzel gyúrták bele a szerzők ebbe a bohózatba, amelynek helyzetkomikuma is teljesen elűtök a sablontól és eredetiségükben frappáns hatásuak. A Csittulj szivem! a jövő hét hétfőjén kerül bemutatásra és kedden is műsoron marad.

Dolovai nábob leánya. Mint arról már megemlékeztünk, vasárnap este megnyitó előadásul Herceg Ferenc bájos, értékes színműve a Dolovai nábob leánya kerül színre, amelyben a szintársulat drámai ensemble lép fel. Tompa pedig, a szintársulat egyik jóhírnevű új színésze, Bilitzky kadét szerepében bemutatkozik.

TÁVIRÁTOK

Lukács a helyzetről.

Budapest, szept. 12.

(Saj. tud.) Lukács László ma egy újságíró előtt igen bőven nyilatkozott a helyzetről. Lukácsnak többek között a szövetkezett ellenzék állásfoglalására az a megjegyzése, hogy őszintén óhajtja a békét. Sajnálatlalt látja azonban, hogy az ellenzék olyan álláspontra helyezkedett, mely egyenesen lehetetlenné teszi a békét. A választói dologban az ellenzék olyan formákat állított fel, melyek a választói jog megcsinálását kizárják. A kormány befogja terjeszteni a választói jogot, azonban az ellenzék ha lehetetlenné fogja tenni a békés parlamenti tárgyalásokat, úgy a választói jog letárgyalása annyira fog késlekedni, hogy az idő rövidsége miatt nem lesznek kész és ezzel a kérdéssel az új parlament fog foglalkozni. Káros az ellenzék harcias fellépése a parlament munkájára azért is, mert kockáztatja a nyugdíj és a tanítók fizetésére vonatkozó törvényeket. Ami pedig a mandátum fosztó törvényt illeti, az csak akkor fog életbelépni, ha az ellenzék a kormányt arra kényszeríti. A júniusi eseményeket a kény-

szer helyzet szülte. Azok többet nem fognak előfordulni. A Háznak gondoskodni kell róla, hogy az elnök jogköre is körvonaloztassék, azonban eszközöket kell neki adni a parlamenti rend fentartásához. A pénzügyi helyzetre vonatkozólag azt mondotta Lukács, hogy a mai helyzetet a tulspekulációk eredményezték. Vállalatok létesültek pénz nélkül. Különböző krízis nincs, de pénz sincs. Fordulat nem várható, ha csak egy nagyobb államkölesönt nem sikerül teremteni. Lukács különben legközelebb ismét audiencián fog megjelenni az uralkodó előtt.

Teleszky Sándor beszámolója.

Nagybecskerek, szept. 11.

(Saj. tud.) Teleszky János pénzügyminiszter szeptember 21-én ideérkezik és megfogja tartani beszámolóját. A beszámoló iránt már most óriási érdeklődés nyilvánul meg.

Ferenc Ferdinánd a királynál.

Bécs, szept. 12.

(Saj. tud.) Ferenc Ferdinánd ma kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt. A trónörökös a nagygyakorlatokról tett jelentést a királynak. A trónörökös az audiencián a hadseregről igen kedvezően nyilatkozott.

A bolgár ügy.

Berlin, szept. 12.

Az itteni illetékes körök semmit sem tudnak arról, hogy a bolgár kormány Macedonia dolgában ultimátumot intézett a portához és nem is hiszik, hogy Bulgária ilyen lépésre vállalkozna.

Konstantinápoly, szept. 12.

Itteni szerb és bolgár körökből jelentik, hogy Bulgária, Görögország, Szerbia és Montenegró követek által legközelebb együttes lépést fognak tenni a portánál macedoniai fajrokonaik elnyomása miatt. A portát erről nem hivatalos uton értesítették és az kifejezte hajlandóságát, hogy az albánok részére biztosított amnesztiát a macedoniai büntetésekre is kiterjed.

Konstantinápoly, szept. 11.

Tegnap görög és bolgár küldöttség jelent meg a nagyvezérnél, kérni hogy a 2500 ujoncnak, akik az afrikai szolgálattól való félelmükben részben fegyveresen Bulgáriába szöktek, engedje meg a visszatérést. A nagyvezér kijelentette, hogy az ujoncoknak, ha visszatérnek a katonai szolgálatba, nem lesz bántódásuk.

A kongresszus tagjai lejönnek Pestre.

Budapest, szept. 12.

(Saját tud.) Az eucharisztikus kongresszus intéző bizottsága elhatározta, hogy a kongresszus lezajlásával hajókon lejönnek Pestre. Itt egy-két napot fognak tölteni s vasuton mennek vissza a császárvárosba.

Elfogott olasz katonai aviatikus

Páris, szept. 12.

(Saját tud.) Tripoliszból jelentik: Moiso olasz százados aviatikus tegnap felszállt és Zuaréból Tripoliszba akart repülni. Utközben készüléke elromlott és kénytelen volt leszállni. A leszállásnál török katonák voltak, akik elfogták és a táborukba vitték.

Suffragett mint élő áru.

London, szept. 12.

Miss Howie és miss Mithell, akik a múlt héten Dundelban Churchillt megtámadták, tegnap Asquith miniszterelnököt és Mac Kenna belügyminisztert a golf téren meglepték és felelősségre vonták, hogy az elfogott suffragettekkal rosszul bánt. Detektívek eltávolították őket. Aberdeenben tegnap a postahivatalban egy Chunes nevű leány, mint élő árut elküldette magát Churchill lakására, ruhájára cédulát ragasztott, melyen Churchill címe volt. Egy postaszolga vette át az élő csomagot és „kézbesítette.” A leányt a miniszter titkára fogadta, azt mondta, hogy a miniszter nincs otthon. Erre a leány kénytelen volt a miniszter lakását elhagyni.

Angol—orosz tanácskozások.

London, szept. 12.

Szaszonov orosz külügyminiszter szeptember 20-án érkezik ide és 23-án, mint az angol király vendége Balmoralba megy, ahol Grey külügyi államtitkár is jelen lesz. A két miniszter fontos külső politikai dolgokról fog tanácskozni.

Regényesarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta: Cseres Andor.

Korponayné szintén nevetve válaszolt.
— Láthatod, hogy még most is szemrevaló vagyok.

Móric kereste az alkalmat, hogy a leánnyal magánosan találkozassék. A véletlen segítségével jött, mert egy alkalommal olyankor ment Korponayékhoz, amikor Korponay és neje Miskolcra mentek, a két leány a parkban játszott, Gyöngyvirág pedig ama helyen üldögélt, szerelme romjain elmélkedve s a múlt felett gondolkozva, ahol olyan boldog volt.

— Kisasszony! — szólt hozzá Móric, — csak egy pernyi kihallgatást.

A leány bánatos nagy szemével rá nézett.

— Mit akar tőlem?

— Boesánatát kinyerni! — gonosz voltam iránta.

— Feledje el, mint ahogy már én elfeledtem.

— A megbántást feledni soha nem lehet. Visszatér az szívünkbe mindig és körmeivel belekapaszkodik és marcangolja, főképen, hogy méltatlankodásból származott.

— Hagyjon el, kérem! — én épen azon gondolkodom, hogy visszatérek hazámba. Micsoda itt az én életem? — egy összetört faág, amelyen egykor virágok voltak, de lehervadtak.

— A kisasszony szive meg van sebezve.

— Ki venné észre a szegény elszázi leányt, akit csak azért hínak ide, hogy a mások gyermekeire vigyázzon, azután tovább indítják.

— Egy szót kisasszony!

— Mi lenne az?

— Beszélte-e rólunk Hidvéggel?
— Soha.
— Es Korponayékkal?
— Velök sem.
Móric sértődötten nézett Gyöngyvirágra.
— Annnyira megvet bennünket.
— Nem! — szólt a leány és tekintetében annyira megható szelidség fénylett, hogy a férfi legyőzötten érezte magát. — Nem vetettem meg Önöket, mert ahhoz jogom nem volt. Én szolgáltam addig, míg időm kitelt, azután eltávoztam. Kire tartozik az, hogy miért váltunk el egymástól!

— És Hidvégi nem beszélt önnek semmit?
— A leány elvörösödött.
— Tehát beszélt?
— Ne faggasson kérem, nem tartozik az önre.

— De igen, nagyon is tartozik. Ő a mi ellenségünk, magát fel akarja használni eszköznek. Igen, igen, kisasszony!

A leány bámulva nézett Móriera.
— Mit hadar itt összevissza? — azt sem tudja, hogy él-e ön.

A bankár e kijelentésre láthatólag megnyugodott és amikor eltávozott, megfogta a leány kezét, mosolyogva tekintett szeméibe, csak ennyit mondott;

— Köszönöm szavait Gyöngyvirág!
A leány lehajtotta fejét Móric égő tekintete alatt és amikor a férfi elment, állva maradt egyideig, azután felsóhajtott és a leányok keresésére indult.

A férfi nem olyan merev hidegséggel nézett reá, mint akkor, amikor nálok lakott. Az a melegség, ami a férfi szeméből reá hullott, áthatott belső érzelmvilágába, mintha valami hurt érintett volna, amelyben pajkos gondolatok vidám danákat kezdenének játszani.

Hidvégi iránti nehezítelése felolvadt, elmúlt, mint valami nehéz párának eloszló páránya, helyébe új élet tavasza fejlődött.

Móric megírta apjának, amit a leánytól hallott és kapott reá válaszul olyan kétségbeesett sorokat, amiket a felhevült képzelődés mondhatott toll alá.

Megírta az apa, hogy a fiának gyalázatos ravaszsgal kötik be a szeméit, hogy Hidvégi jelentést jelentésre, feladást feladásra küld ellene, még olyannal is vádolja, amit soha sem csinált. Ő már alig bírja elsimitani pénzzel a vádakát, csak azt szeretné látni, hogy a leány már ott lenne ismét az ő házában, Móriának kell a hibát helyrehozni, mert ő izzad az elszárazt.

Móric megrémült az apjalevelén.
Gróf Hellebrand Ákos huszárfőhadnagy megismételte látogatását Horvátéknál. Szüksége volt arra, hogy mutogathassa, mennyire bent van már a családban.

Horvát és Horvátné meleg érdeklődéssel fogadták, Elza szerény volt és szemérmes, amikor az ifjút látta. A szabad szerelmes agyából elűzte az egy irányban fejlődő szerelem.

— Nos, hát volt-e édes Elza a lipótvárosi bazilikában? — kérdezte a leánytól a főhadnagy.

A leány szemlesütve felelt:
— Voltam.
— Mit látott ottan?
— Képeket, szobrokat, fényt és megadást.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Országos szőlő-, bor- és gyümölcskiállítás Szegeden.

Közeledik a határnapja a Szegeden szept. hó 22—24-én megtartandó országos szőlő-, bor- és gyümölcskiállításnak, a kiállítás sikere az eddigi bejelentésekkel már biztosítva van. Több város és község úgy a bor, mint a gyümölcskiállításra kollektiv-

es csoport kiállítást jelentett be, melyet az ottani vidék termelői állítanak egybe. A kiállítás védnökségét gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter vállalta el. A kiállítás elnökei báró Gerliczy Ferencz és Bokor Pál.

A borbírálat szept. 20-án, a gyümölcs és szőlőbírálat szept. 21-én ejtetik meg. A kiállítás ünnepélyes megnyitása szept. hó 22-én délelőtt 9 órakor lesz s azon képviseltetik magukat a földművelésügyi és a kereskedelemügyi miniszterek.

A kiállított anyag díjazásánál kiosztásra kerül 24 díszoklevél, 15 nagy aranyérem, 24 ezüstérem, 24 bronzérem és 20 pénzbeli díj, valamint a kiállított tárgyak minősége és mennyisége szerint dícsérő és elismerő oklevelek.

A kiállítás részletes ismertetését magába foglaló prospektust és bejelentőlapokat mindenkinek díjmentesen küldi a rendezőbizottság elnöke (Szeged, Tisza Lajos-körút 69.) ha az érdeklődők ebbeli kérelmekkel hozzá fordulnak.

A bejelentési határnap szept. 15. a borok beküldési határnapja szept. 18. a szőlő és gyümölcs szept. 20. A tárgyaknak ez időre Szegedre meg kell érkezniük, mert különben a bírálatról lemaradnak.

A kiállításra utazók részére kedvezményes utazásra szóló igazolványokat a rendezőbizottsági elnök ad ki szeptember 15-től kezdve.

A kiállítással kapcsolatosan a Homoki Szőlősgazdák Országos Egyesülete az ország szőlősgazdáit szept. 22-re kongresszusra hívja össze Szegedre. A kongresszusra kedvezményes jegyekkel lehet utazni.

A kongresszus szeptember 22-én délelőtt fél 10 órakor kezdődik Szegeden a városháza közgyűlési termében.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Asszonyok

lapkihordásra azonnal felvétetnek a

Tiszántúl kiadóhivatalában

Szilágyi Dezső-u. 5. sz.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A berendezés eladó!

Olcsó árak!

A Teszler Simon-féle posztó kereskedésében a következő árak csak e hó végéig lesznek érvényben, ugymint

Egy teljes öltönynek való

3 mtr. angol kelme már . . .	K 16.—
3 „ finom angol kelme . . .	K 20.—
3 „ scót kelme már . . .	K 24.—
3 „ valódi angol kamgarn	K 28.—
3 „ valódi angol egész finom kamgarn . . .	K 30.—

Egy teljes egész finom

hozzávaló minden lehetőségben már K . . . 07.—

Fekete egész finom kelmék

nagy választékban. — Ugyszintén női costumöknek való dús választék. — Valamint

téli kabát

kelmékben nagy választékban és olcsó árakban kaphatók. Teljes

tisztelettel

Schwarcz Kálmán

Zöldfa-utca 21.

Az üzlethelyiség kiadó.

8 GRAND PRIX

Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T.
N.-Várad és biharmegyei főraktára
KOLLINER D. és FIA
CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.
Telefon 75. Telefon 75.

Világos **Király** sörünket
valamint SZENT ISTVÁN védjegyű
duplamaláta
sörünket, melyet a leghirnevesebb
orvostanárok mint kiváló gyógy-
ítalt ajánlanak.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT
készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s
Szacsvey-u. 70. sz.
Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal
megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Szalonna, prima,
pörkölt, nehéz áru leg-
jutányosabban kapható.
Mindennemű termények
vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank
és Központi Takarékpénztár Részv.-társ.
árusztály.

Telek-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Tisztelettel értesitem a nagyér-
demű közönséget, hogy
Csengeri-utca 21-ik szám alatt
saját házamban, egy a mai kor-
nak mindenképen megfelelő

= épület és =
műbutor asztalos

műhelyt létesítettem.
Elfogadok: előszoba és konyha
felszereléseket minden ki-
vitelben, továbbá templom,
iskola, gyógyszerár és ká-
véház berendezéseket kellő jár-
tasággal. Rajzzal és költség-
vetésekkel úgy helyben,
mint vidékre készséggel
szolgállok. — Tömeges rende-
léseket kérve vagyok kiváló
tisztelettel

Gaal József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

í v l á m p á k

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

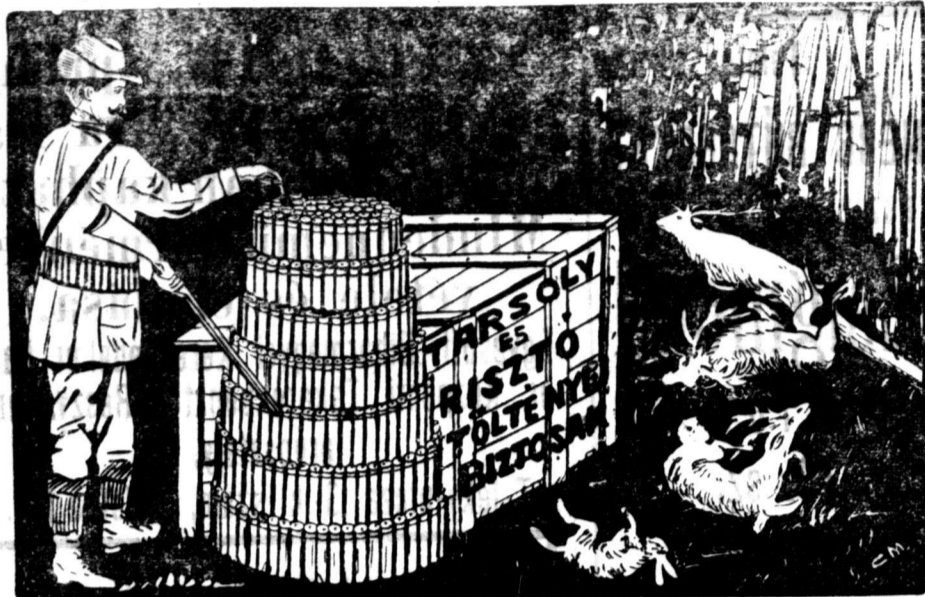
FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió
liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el
gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től**
május hó 1-ig. Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokró-
csozossal hetenként **50 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bár-
milyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az

igazgatóság.

M. kir. lőpor-áruda Vadászfegyverek Revolverek

Vadászati felszerelések
Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

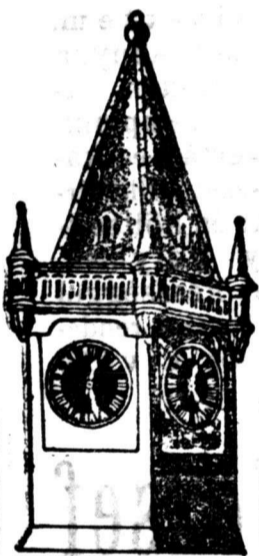
Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járáttal, rézkerekekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzők kívánatra. Saját ház.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitott váltókat a legelőnövőbb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előlegot nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Használt, de teljesen jókarban levő
22 darab ökörszekér
egyenként is eladó.

Felvilágosítást nyújt a «Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete Részvénytársaság» Nagypiac-tér, Andrányi ház.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizű uszoda. Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör”. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja. Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

bérlő.